

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
—
Issued daily except Sundays and Holidays.

Uredniški in upravljalni prostor:
2057 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2057 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

BIVŠA VOHUNSKA AGENTURA JE PRIGANJALA

Vohunarjenje med delavci se mogoče več dobro ne izplača. In nekdanja špijunska agencija je spremenila svojo taktiko.

Washington, D. C. (F. P.) — Čeprav je trdila Sherman Corporation, Engineers spremenila svojo neotesano taktiko in jo izpremenila in oblekla v bolj okrašeno obleko, je v zvezi temu še na delu proti unijonizmu in njegovim zakonitim prizadevanjem in ciljem.

Ravnatko niso tekstilni baroni, ki se selijo in procvitajo južno od Washingtona, počasi pri sprejemanju nasvetov od te trdke. Ta korporacija se je prvikrat pojavila kot vohunska agencija med delavci, zdaj pa svetuje podjetnikom, kako naj priganjajo delavce, da bodo imeli od njih dela več dobička.

W. T. Birdsall, ki ima lepi naslov posvetovalnega inženirja za Shermana, je v daljšem govoru v Fall Riverju, Mass. pred predsedniki in blaginjski tekstilnih družb pripovedoval, kako naj iztisnejo več dobička iz delavcev. Birdsall je kvasil, ako je mogoče delavca ali delavko priritati do tega, da pazi še na enkrat tako veliko število vreten, kot zdaj in še v enkrat krajšem času, tedaj se lahko prihrani od pol do enega in pol centa pri proizvodnji na funt bombaža.

Delavka bi pazila na dva tisoč vreten mesto na polovico ali pa še manj od tega in bi prirnila za podjetnika na medli veliko več, kot sneže izguba na vreteno zaradi elabe pazljivosti. Delavka bi zaslužila \$14 na teden, kar smatra že za čedno mezo; po pozabila na delavsko strokovno gibanje, je govoril inženir. Na ta način bi se znižal delavski trošek za cent in pol na funt bombaža, mesto sedanjih 13 centov, ki se računajo. Delavski stroški pri prej bi znašali deset odstotkov od celotne produkcije.

KANSASKI KAZNJENCI SO KAPITULIRALI

Stekli so se med seboj, ko jih je moril tridnevni glad.

Lansing, Kana. — V petek je bilo konec revolte 328 kaznjencev v tukajšnjem kaznjenskem premogovniku, katero so insecirali zadnji tork, ko jim je u-prava kaznilnice prepovedala kaditi cigarete. Kaznjenci so premagali 14 paznikov v jami in obdržali vpenjačo na dnu. Uprava je na površju zastražila vhod in čakala, da se uporniki izstradajo. To se je zgodilo čez tri dni. V petek so kaznjenci telefonirali, da so pripravljeni priti ven. Jetničar jim je sporočil, da morajo priti brezopojno v skupinah po 12 mož. Prišli so silno slabi in mnogi so imeli znake bunn in udarcev. Povedali so, da so se stekli, ker je manjšina hotela nadaljevati upor do skrajnosti, večina pa ni mogla več prenesti gladi.

Z delavskega bojnega polja križem Amerike

Zmaga po kratkem boju. — Sodnijska prepoved proti izdelovalcem preprog in strojevodjem. — Kratka stavka tiskarskih delavcev v Patersonu in drugo.

Sommerville, N. J. — Vodovodni monterji v Sommerville in Bound Brook so po kratki stavki zmagali. Dosegli so en dolar povišanja meze.

Philadelphia, Pa. — Lokalna unija št. 2 izdelovalcev preprog je imela razpustljive stavkovne straže pred tovarno Philadelphia Carpet kompanije, ker so delavci lani v mesecu septembru zastavkali. Kompanija je namreč znižala mezo za petnajst odstotkov in izjavila, da bo obratovala svoje podjetje z neorganiziranimi delavci. Piktiranje tovarne je bilo uspešno. Kompanija je zdaj izposlovala sodnijsko prepoved proti lokalni uniji.

Newark, N. Y. — Podjetniki so izposlovali sodnijsko prepoved proti lokalnim unijam voznikov št. 416 in 648 ter strojevodji št. 825, ker upajo, da na ta način zlomijo stavko voznikov in strojevodji. Delavci zahtevajo povišanje meze.

Paterson, N. J. — Stavka tiskarskih delavcev v delavnici, katerih lastniki so prelomili pogodbo, je trajala le dve uri. Ustavil jo je brzojavno predsednik tiskarske unije, čes, da uvede preiskavo. Stavko je odredil organizator William Young, ki je delal v soglasju meznega odbora lokalne tiskarske unije št. 195.

New York, N. Y. — Južni tekstilni baroni se mučajo. Brzojavka, ki jo je prinesel dnevnik "Daily New Record," strokovno glasilu tekstilnih podjetnikov, in je datirana iz Green-villa, se glasi: "Delavsko vprašanje tu ne postoji. Skoraj sto odstotkov uslužbencev ne ve nič."

Lindberghu ponujajo načelstvo trusta

Trust s kapitalom \$50,000,000 bo imel v rokah vse tovarne za letala in zračne črte.

New York. — Finančni magnati v Wall Streetu so zasnovali korporacijo s petdesetimi milijoni dolarjev glavnice, ki bo takorekč trust ameriške aviatike. V tej kompaniji namenjajo spojit 47 tovarov za izdelovanje letal, motorjev in drugega letalskega materiala ter organizirati zračne transportne črte križ-kraž preko vse dežele. Korporacija se bo imenovala National Air Transport Company in Charles A. Lindberghu ponudijo predsedništvo, ako ga bo hotel vzeti.

Bolgari obtožujejo Srbe zlodejstev.

Srbija, 25. jun. — Poročila o groznih brutalnostih, ki so jih baje izvršili srbski vojaki ali žandarji nad macedonskimi nacionalisti te dni, napolnjujejo bolgarske liste v Sofiji. Macedonski komitaši so upadli čez mejo v Veseligrad, nakar so srbske čete uprizorile represalije. Streljale so na cerkev, ki je bila polna beguncev in mnogo je bilo ubitih. Več sto oseb je bilo aretiranih in nekateri jetniki so bili grozno mučeni.

česar o delavskem strokovnem gibanju, pa tudi ne žele, da bi kaj izvedeli o njem."

V paralelni koloni se pa čita naslov: "Poročilo južnih tovarnih izkazujejo lepe dobičke."

Pevke in dečki, ki pojejo v gledališnih zborih, so se organizirali.

Lewiston, Me. — Na konvenciji državne delavske federacije države Maine, je bila sprejeta ostra resolucija, ki obsoja upravo državne kaznilnice, ker krši zakon, ki pravi, da morajo biti vsi produkti, izdelani v kaznilnici, označeni z znakom, da so jih izdelali kaznjenci. Resolucija zahteva, da governor Brewster gleda na to, da se kaznilniška uprava ravna po zakonu.

St. Paul, Minn. — Gordon Ferguson kompanija v St. Paulu je vseeno prišla na unijako nepriljubivo listo, lokalne delavske centrale, dasiravno ima pogodbo z marsikatero unijo, ker je izpila 30 klobučarskih delavcev. Delavska centrala je po daljši razpravi prišla do zaključka, ako se enemu stori krivica, se stori vsem. Trdka je izpila klobučarske delavce, ko je prišla na sled, da so se organizirali in pridružili organizaciji klobučarskih delavcev "United Hatters."

Jugoslavija se je pobotala z Albanijo

Umaknila je žaljivo noto in albanska vlada je izpustila tolmacha.

Irski republikanci vrženi iz zbornice.

Dublin, 25. jun. — Eamon De Valera, vodja irskih republikancev in njegovih 43 pristavev, ki so bili izvoljeni kot poslanci novega parlamenta, ne more zasedati sedežev, dokler ne prispejejo angleškemu kralju. Tega pa nečesto stori. Valera zdaj napoveduje hud boj. Ker so ostale manjšinske stranke podprle vlado, se je Cosgrave oddržal na površju. Eidno delavska stranka je v opoziciji.

Silo za ognjilo.

Berlin, 24. jun. — Reakcionarni zakonodajalci na Bavarskem nameravajo kaznovati ženske, ki si strižejo lase, s posebnim davkom. Ženske pa zdaj agitirajo, da se naloži poseben davek na vse moške plešaste glave!

KONEC 'DOBROT' ZA TEKSTILNE DELAVCE

Odslovljen je bil kompanijski zobozdravnik. Bolniške strežnice so tudi odpravljene. — In kaj še?

Manchester, N. H. — Velika Amoskeag tekstilna kompanija je pričela varčevati v svojih tovarnah. Pri tej kompaniji je zaposlenih do 12,000 delavcev. Odslovljena je kompanijska zobozdravnik, pa bolniške strežnice, ki so obiskovale delavske družine in dajale nasvete.

Ognjegasi department je bil striženi, za tovarniške uradnike so pa odpravljene avto-izvoščaki, ki so jim bili na razpolago.

Blagajnik F. C. Dumaine — navihani človek in trgovec in bankir, je pred poplavo Mississippija kupil bombaž, ko je še bil še zelo poceni. Zdjaj prodaja "Textile Field", to je igrišče za delavce in še druga zemljišča, ki so zunaj tovarov.

Ta družba je največja tekstilna trdka na svetu, ki izdeluje blago iz bombaža. Nekoč je lastovala skoraj ves Manchester. Politiko je še tako močna in vplivna, da doseže za se velika davčna znižanja vsako leto. Amoskeag družba posnema American Woollen kompanijo pri odpravi dobrotvornih naprav. Zadržja kompanija je celo odpravila zavarovanje delavcev.

Toda Amoskeag kompanija je obdržala kompanijsko unijo, da se lažje bojuje proti prvi delavski strokovni organizaciji. Leta 1922 je strokovna organizacija United Textile Workers vodila stavko delavcev skozi devet mesecev, ker je kompanija hotela znižati mezo. Kompanija se dobro spominja te stavke, zato se ji je kompanijska unija prirastla k arcu.

Kantonci invadirali pekingsko provinco

Kitajake ljudske čete prišle v provinco Čihli, v kateri je glavno mesto.

Sangaj, 25. jun. — Združene armade revolucionarnih voditeljev Feng Jihšiangja in Čiang Kajšeka so večer invadirale provinco Čihli, v kateri se nahaja glavno mesto Peking. Tsinanfu in Tientsin v provinci Šantung padeta vsak čas.

SUHACI GROZIJU REPUBLIKANCIEM IN DEMOKRATOM.

Washington, D. C. — Suhači, organizirani v protislunski ligi, so zapretili starima strankama, republikancem in demokratom, da se bodo pod njih vodstvom strnili vsi prohibicionisti v teh strankah, če ne bo mogoče drugeče doseči "Povoljnih" kandidatov pri volitvah leta 1928.

Prohibicionisti so tudi izdali proklamacije, v kateri jih načelnik Wayne Wheeler izjavlja, da se bodo pri volilni kampanji poslužili vseh svojih sredstev, samo da znagajo mokrače. Njih izjave pokazujejo, da so pripravljeni vržati od zunaj in od znotraj v strankah, samo da dosežejo svoje namene. Pravijo: Če nam ne bo mogoče zmagati v stranki katere države, pa bomo glasovali za nasprotno stranko.

Proklamacija predvsem svariti republikansko in demokratsko stranko, da pod nobenim pogojem ne smeta nominirati kandidato, ki so za odpravo prohibicije. Svojo proklamacijo še zaključujejo z zadržitvijo, da jih čaka kazen tudi po smrti.

Trmoglav ameriški poslanik za Mehiko pojde

Vrnil se je iz Mehike. — Začasno je ustavljena politika žuganja in groženja napram Mehiki.

Washington, D. C. — James R. Sheffield, mehiški poslanik, se je vrnil. Svoje resignacije ni podal, a vaseto se je vrnil iz Mehike sredi 27 zabojev pohištva in je takoj hitel v Washingtonu dne 17. junija, da konfirira z državnim tajnikom Kellogom.

S Sheffieldovim odhodom iz Mehike konča začasno politika groženja in žuganja proti predsedniku Callesu. Odkar je bil Sheffield v jeseni leta 1924 imenovan mehiškim poslanikom, se je poslužil politike "močne roke" — je vztrajal, da se štiti oljni interesi mr. Mellona, zakladniškega tajnika in drugih vlagateljev pred nacionalizacijo naravnih bogastev. Govorice o Sheffieldovi resignaciji so živigale v Washingtonu od spomladi, ko so bili razkriti dokumenti, ki so pripovedovali, da aktivno podpihuje Callesove sovražnike k revoluciji, in padli v roke Mehicanom. Ta dogodek je obudil veliko senzacijo v mednarodnih krogih, kajti trdili so takrat, da so bili nasveti, v katerih je Kellogg svetoval v Sheffieldu, kako se naj poslužiti politike "močne roke" napram Callesu, falsificirani in potlačeni v diplomatične vrese.

Mehiški poslanik Tellez je bil hitro pozvan v glavno mesto Mehike. Breščala je brzojavna lista, in povedano je bilo, da so bile instrukcije Sheffieldu in odgovori nanje ponarejeni in da nikakor ne predstavljajo ameriške politike. Calles je v ljudno sprejel te vrste ugovore, toda z molčnim sporazumom, da je Sheffieldova sfera koristnosti končana in da se umakne, ko pride ugodna prilika.

Kmalu za tem sta predsednik Coolidge in Kellogg prenehala s svojih šumenjem napram Mehiki, in pojavile so se obljube, da se bo mehiški oljni spor rešil na prijateljski način. To je bilo seveda v velikem protislovju z izjavami državnega podtajnika Oldsa, da Mehika podpira nemire v Nikaragvi, da se ustvari boljševiška hegemonija od reke Rio Grande do panamskega prekopu.

Ameriški voditelji delavstva, ki so bili v Mehiki ob času, ko je bil tam Sheffield, menijo, da je ta smatral delavsko in kmečko gibanje zelo za ogabno. Sovražil je misel, da bi preprosto ljudstvo napravilo revolucijo in uživalo njene sadove. Osumil je Callesa in njegove podpornike, da se družijo s sovjetsko unijo, ker je sprejel Aleksandro Kollontajev kot poslanika.

Mehiški uradniki so pa v ljudno odgovarjali in izjavili, da Sheffieldova kričaška politika nima podpore Washingtona, da se gospoda Coolidge in Kellogg, kadar potrebujejo nasvete glede Mehike, posvetujeta s Charles Beecher Warrenom, bivšim poslanikom; Charles Evans Hughesom, odvetnikom Standard Oil kompanije, in Dwight Morrowom od trdke J. P. Morgan & Co., ne pa s Sheffieldom. Ko se je Sheffield vrnil iz Washingtona v glavno mesto Mehike, ga je sprejel nižji uradnik, dasiravno so ob takih sprejemih višji uradniki na mestu.

Sheffielda smatrajo za odgovornega za Kellogovo ranočisljivo izjavo, da je Mehika na sodbi pred očmi vsega sveta, ker hoče nacionalizirati naravna bogastva. Po govorih, ki krožijo zdaj, nadomesti Sheffielda John W. Garrett, bivši poslanik v Argentini. Garrett govori španski jezik, katerega Sheffield ni toliko cenil, da bi se ga naučil.

UNIJA CESTNO-ŽELEZNIČARJEV BELEŽI USPEHE

Interborough Rapid Transit kompanija in njena sestra sta v škripcih. — Javno zaslišanje je zanje hud udarec.

New York, N. Y. — Delavstvo kmalu zmaga v dolgotrajnem boju proti nadulčni in podulčni cestnoželezniški družbi v New Yorku. Večina uslužbencev Interborough Rapid Transit in Brooklyn-Manhattan-Transit kompanij so zdaj člani cestnoželezniške unije. To daje upanje, da cestnoželezniški uslužbenci v tem dolgotrajnem boju zmagajo.

Unija bo že v bližnji bodočnosti skušala konferirati z obema kompanijama. Ako pride do stavke cestnoželezniških uslužbencev, tedaj bodeta stavko zakrivil kompaniji. Unija ima namreč v svojih pravih določbo, da se stavka le tedaj odredi, ako cestnoželezniška družba odkloni razsodišče.

Interborough Rapid Transit kompanija ima kompanijsko unijo in o tej uniji se je izrazil William Mahon, predsednik unije cestnoželezniških uslužbencev, da je kompanijska unija Interborough Brotherhood le imitacija unije. Njegove besede pomenijo, da pride kmalu do spopada med unijo in cestnoželezniškima kompanijama.

Cestnoželezniški uslužbenci so izbrali ugoden čas za nasook na cestnoželezniški družbi. Obe cestnoželezniški družbi sta v defenzivi, kajti vrši se javno zaslišanje in pri tem javnem zaslišanju jih post, da je joj, odvetnik Undermyer. Zaslišanje se vrši pred newyorško transitno komisijo. Pogajanja se vrše, da mesto kupi oba cestnoželezniška sistema.

Ženska je mrtva in živa!

Nenavaden slučaj paralize je prenesel zdravnike v Kalifornijo.

Fresno, Cal. — Tukaj je ženska, ki je živa in mrtva. Živa smrt! Zdravniki stoji pred novim problemom, kakršnega menda še ni bilo v zgodovini medicine.

Clara Drummond, stara 21 let in omožena, je bila 24. aprila t. l. najdena v sobi polni plina na njenem domu. Odpeljali so jo v privatni sanitarji, kjer je kmalu okrevala telesno, toda k zavesti ni prišla. Ženska leži nezavedna že osemdeset dni in nobenega znamenja ni, da bi mogla priti k sebi. Čez nekaj tednov so jo prenesti v okrajno bolnišnico, kjer zdaj zdravniki ob blizu in daleč študirajo njen slučaj.

Dolga nezavest ni bolnice nič shujšala ali pokvarila njene prikupne zunanjosti. Pijucka, srce, želodec in drugi organi delujejo normalno; sploh je vse v redu, samo api vedno. Naslednje jo umetno. "Zdravniki domnevajo, da je plin paraliziral, ali morda docela uničil stanice v možganih, ki kontrolirajo zavest. Druge stanice so ostale nedotaknjene. Ostalo telo živi, toda možgani so deloma mrtvi. Zelo čuden slučaj."

Požar v White City.

Chicago. — V petek zvečer je ogenj uničil poletno zabavišče "White City" na južni strani mesta. Goreti je začelo v stolpu sredi zabavišča, ki je bil hitro v plamenu in ko je padel, se je užgala plesna dvorana, kinogledališče in druga sosednja poslopja. Škoda se ceni na \$250,000. Dve osebi sta bili lahko poškodovani. Na stotine oseb je zbežalo pravočasno na varno.

Čehi pogostili Chamberlina in Levina

Praga, Čehoslovakija, 25. jun. — Ameriška letalca Chamberlin in Levin sta bila večer gosti predsednika Masaryka. Predpoldne sta bila počaščena v slavnostnem izpredu do mestne hiše, kjer ju je oficijelno sprejel župan z občinskimi svetovalci vred. Na tisoče Pražanov jima je delalo ovacije.

Danes poletita v Pilzen, kjer si ogledata slovito pivovarno in Skodove tovarne. Od tam gresta v Karlove in Marijine vane, kjer so znane toplice. Jutri (v nedeljo) nameravata poleteti v Varšavo, v ponedeljek pa pojdeti po zraku v Pariz. Greoč se morda ustavita v Svici.

AVTI UBILI 13 OSEB V NEDELJO.

Chicago. — Trinajst oseb, večinoma otrok, je bilo večer ubitih na cestah čikaškega mesta in okolice. Toliko žrtev še niso avtomobili zahtevali doslej v enem samem dnevu. Število žrtev od 1. jan. je s tem naraslo na 453.

Akcija za izključitev Trockija.

Moskva, 25. jun. — Centralni kontrolni odbor je večer priporočil centralnemu eksekutivnemu odboru vsesruske komunistične stranke, da izključi Leon Trockija in Gregorija Zinovjeva iz svoje srede radi kritike, katero sta ta dva bivša voditelja napravila proti sedanjim taktiki trtje internacionale in sovjetske vlade.

Agitirajte za "Prosveto"!

Novo upanje glede Nungessorja in Colija

Indijanci v kanadskih hribih so našli dva moža, ki sta napoli mrtva.

Quebec, 25. jun. — Nepotrjeno poročilo iz Chicoutimja se glasi, da so lovci, ki nastavljajo pasti, prišli v dotiko z Indijanci ob reki Peribonki v divjinih severnega Quebeca, ki so jim povedali, da se pri njih nahajata dva belopoltna moža, katere so našli v gozdu. Mož sta bolna in zelo potrebujejo zdravljenje in obleke.

Ker je slutiti, da sta moža mogoče izgubljena francoska prekomorska letalca Nungesser in Coli, je posebna partija moških brž odšla v dotično indijansko naselbino.

Rudarji v Penni odklonili znižano mezo

Philadelphia, Pa. — Zastopniki organiziranih rudarjev v centralni Pennsylvaniji so 24. junija na sestanku s premogovniškimi magnati definitivno zavrgli načrt za znižanje meze.

DEŽ PREPREČIL BYRD OV POLET.

New York. — Richard E. Byrd je imel s svojim moštvo že vse pripravljeno, da se dvigne v zrak proti Parizu v nedeljo zjutraj ob štiri, a v zadnjem trenutku se je ušla ploha, ki je povzročila, da je "America" obšla v blatu in ni mogla zapustiti tal. Polet je bil odgojen za dan ali dva.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Ciceru \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s Homom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (May 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI SE ZAKONI SKLEPAJO V NEBESIH?

Ali velja princip: samo da je ženin pravi grof, nevesta pa da ima denar?

V Parizu se je vršila poroka, ki je obudila veliko senzacijo in komentiranja v meščanskih listih. Ampak ti listi niso povedali, da zakoni niso sklenjeni v nebesih, kot so nam pripovedovali v starem kraju: da v kapitalistični družbi pri poroki ne odloča ljubezen, ampak so merodajni le čisto navadni materijalni vzroki.

Omožila se je bogata zamorka, Američanka, Josephine Baker, ki lastuje v Parizu kabaret, v katerega zahajajo ljudje, katerim ni treba znojiti za denar. Poročila je italijanskega grofa Di Albertinija.

Nevesta je bogata, ženin je pa potreboval denar. To ni v današnji družbi nič izrednega in je čisto nekaj navadnega. Nad tem dejstvom se današnja družba ne spodbija. Družba se je jezila, ker je zamorka poročila grofa, pa še pravega grofa, medtem ko se mora marsikatera bogata nevesta, ki hlepi po knežji časti, zadovoljiti s kakšnim eksotičnim knezom, katerega podaniki so udani še mnogoženstvu. Nevoščljivji ljudje so pričeli zabavljati o grofovstvu zamorkinega moža. Zamorka je nekaj časa poslušala to zabavljanje in je rekla zabavljivcem: "Spoznala sem ga v Rimu in vem, da je grof z dolgo vrsto prednikov, ima svoj grb in vse drugo, kar ga dela plemiča. On je boljši grof kot soprog Pola Negróve ali Gloria Swansonove, ali katere druge žene, ki je ujela grofa tukaj zadnje čase."

Besede te zamorka jasno povedo, da se zakoni ne sklepajo v nebesih, ampak samo na zemlji in da pri sklepanju zakonov odločajo bogastvo, plemski zakoni in še druge posvetne reči, ki niso v nobenem stiku z nebesi.

Zamorki niso bili všeč eksotični principi in knezi, čeprav so bogati. Zaželela si je belopoltnika za soproga, kar v očeh pametnih ljudi ni noben greh. Zadovaljila se pa ni z belopoltnim delavcem, katerega bi lahko v današnjih dneh dobila za svojega soproga, ampak njen bodoči soprog je moral biti grof iz stare plemiške rodovine, da se lahko pobaha, da se je poročila z bolj pristnim grofom, kot druge bogate žene, ki po vojni love "spufane" grofe v Evropi, ljudi, ki se lahko ponašajo z dolgo vrsto prednikov, ki niso živeli o sadovih svojega dela, ampak so se preživljali s sadovi ljudskega dela, dokler je šlo, in ko ne gre več, zopet gledajo nato, da dobe bogato nevesto, pa magari če je zamorka, samo da jim ne bo treba delati za prehrano samega sebe.

Grofu je bilo vseeno, ako poroči grofico, navadno dekle iz meščanskih krogov ali pa zamorko, da ima le denar, da njemu ni treba delati.

Taki zakoni niso sveti, sklenjeni niso v nebesih, pa tudi se ne sklepajo iz ljubezni.

Delo, zaslužek, stan, denar in še druge materijalne stvari odločajo dandanes pri sklepanju zakonov. Ljubezen, kolikor jo je, najdemo kot odločujoči faktor le še pri ljudeh, ki morajo opravljati ročno ali pa duševno delo za svojo prehrano in svoje družine.

Bebel v svoji knjigi "Žena in Socializem", to razlaga v zelo razumljivi besedi, ko razpravlja o ženi preteklosti, sedanjosti in bodočnosti. Do leta 1890 je ta knjiga samo v nemškem jeziku doživela devetnajst izdaj in prevedena je bila skoraj v vse kulturne jezike. To pokazuje s kakšnim zanimanjem je bila ta knjiga čitana, a zakoni se sklepajo še ravnotako, kot so se pred 38 leti. Ta fakt potrjuje, da se človeška družba ne more poboljšati niti glede zakonov, dolker ta družba ima za svojo podlago kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije. Ako se danes ne sklepajo idealni zakoni in v časih čitamo o zakonskih ločitvah, ki se vedno bolj množe, niso temu krivi samo ljudje, ampak tudi razmere, v katerih živimo.

Ako želimo, da bo pri sklepanju zakonov odločevala gola in čista ljubezen, tedaj delajmo in skrbimo, da se čim prej današnji kapitalistični gospodarski sistem nadomesti s socialističnim.

SLIKE IZ NASELBIN

Razmere v Montani.

Stockett, Montana. — Dolgo časa se ni nihče oglašil iz naše nasebine, kar je vzrok, da jaz nekoliko opišem naše razmere. Z delom gre slabo naprej. Glavna jama, premogovnik v Stockettu, je izpraznjena in Cotton Wood Co. ne obratuje več. V Stockettu torej ni nobenega dela. V okolici Sand Couleerja je par malih jam, katere zaposlujejo po osem do deset ljudi. Razmere so slabe in tudi na društvenem polju ni napredka.

Naše društvo št. 545 bolj nazaruje kakor pa napreduje, ker se člani selijo od tukaj. Izgubilo je tudi predsednika brata J. Janca, ker je hud udarec za društvo, ker je bil dober član in predsednik. Sel je za boljše bodočnostjo in upamo tudi, da jo najde.

Iz bližnjega Great Fallsa se tudi nihče ne oglašuje v Prosveti, akoravno je več Slovencev tam. Pa med njimi ni posebno veliko zanimanja za eno ali drugo reč. Sploh kar je tu slovenskega življa, v Montani to leto vse spi spanje pravičnega. Montana je to leto sama precej zaspana. Farmariji so ravno dobri posejali pšenico, ker jim vreme ni dopuščalo prej. Bilo je preveč dežja in tudi snega se ni manjkalo.

Dobil sem nekaj pism od rojakov, ki povprašujejo po delavskih razmerah. Dotičnim, ki so mi pisali, odgovorjam, naj po tej okolici nikar ne iščejo dela, ker ga ni. Tisti, ki so še toliko srečni, da kje delajo, pa skrbijo, da stalno ostanejo pri delu. — Paul Skubic.

Dvatisetletnica odseka 351

H. B. Z.

Detroit, Michigan. — Hrvaško delavsko podporno društvo "Zvezda" odsek št. 351 H. B. Z., bo proslavilo svojo dvatisetletnico dne 3. julija v krasni in prostorni šumi na II Mile in Dequinder st. Mesto piknika bo povsem dekorirano z izvedenim nakitom, kar bo v znak velike svečanosti in veselja ob dvatisetletnici največjega društva v H. B. Z., katero šteje blizu tisoč bratov in sester. To društvo tudi prednjači v naši nasebini kot prvo med jugoslovanskimi podpornimi organizacijami.

Jugoslovanska bratska podpora društva in organizacije so vabljene, da se iz Detroita in okolice vsi udeležijo te slavnosti v čim večjem številu. Na proslavi bodo v programu razne športne igre za moške, ženske, odrasle in za deca. Društveni odbor za proslavo bo posvetil vse sile, da zadovolji udeležence: pripravil bo najboljšo postrežbo. Izdelan je fin program, da bodo prijatelji društva zadovoljni. Igrala bo jugoslovanska godba in poleg par govorov o zgodovini društva bo pel hrvaški pevski zbor Slavuji.

Navodilo: Peljite se po Woodward ali Oakland st. kjer ter se vozite do Fordove tovarne na H. P. Tam vzemite busa, kateri bo nosil znak našega društva in bo vas prijel na lice mesta. Avtomobilisti naj vzamejo John R. St., ter se vozijo do II. Mile, potem pa na desno proti vzhodu nekoliko blokov od napisa, ki bo postavljen na II. Mile.

Ples začne ob dvanajstih ter traja kasno v noč. Prilite. — John Rimac, zapisnikar.

Prosperiteta za župnika.

Springfield, Illinois. — Po dolgem času se zopet enkrat oglašim iz našega prijaznega mesta, kar stori zato, da ne bo kdo mislil, da tu vsi spimo. Živimo pa ne posebno dobro. Dela ni mogoče dobiti, vsaj premogarja noče nihče sprejeti k delu. Srečen je tisti, ki ima delo, dasi ne zasluži dovolj za potrebe v tej neznanstveni draginji.

V nedeljo smo imeli pri nas parado o priliki nove maše — zunaj na prostem. Cerkev je namreč premala, komaj dovolj velika, da izgleda nekoliko obsežnejša kot navadna "šenda". Plesna dvorana je mnogo večja in je lepše poslopje. Tako je tudi župnišče prilično večje. Le cerkva je majhena in njen zvok visi na eno stran, da ni prav nič gotovega, kdaj se pode-

re. Sicer pa zato ni nobene sile nikomur, kajti nihče ne spi in ne pleše v cerkvi; za nevidna bitja je dovolj prostora.

V kratkem času odputuje tukajšnji "fajmošter" Mažir v stari kraj na obisk. Obiskati namerava Rimske toplice. Ta kraj mi je dosledno znan, kajti v njem sem bil rojen in vzgojen. Župnikovi župljani ne gredo nič ne izlet, ker nimajo potrebnih grošev. Premogarji namreč delajo v najboljšem slučaju le polovico časa v letu, ostali čas pa nič. Živeti moramo vseeno — dobro ali slabo.

Sedaj vse križem govori, da bodo snizali plačo, ker — tako trdijo — ni mogoče, da bi rudarji imeli tako visoke plače. Da bi pa snizali cene življenjskih potrebščin, to jim pa ne pade v glavo, temveč vsako stvar še podražijo. Vedno slabša bodočnost se nam obeta. — Članica.

Izgledi za delavce v Detroitu.

Detroit, Michigan. — Človek ima tu zelo prijetne čase, posebnost je prime v roke cerkveni almanak. V njem vidim, kako si očetje velikih družin pritrjujejo od svojih ust, samo da se ob njih pristranih centih redi človek, ki bi si s svojimi močmi mi rokami lahko na pošten način služil vsakdanji kruh. Ko sem 28. maja čital v listu o kolektah in tudi o prispevkih Slovencev, mi je nehotno padlo v glavo dejstvo, koliko naših ljudi se je moralo seliti iz Detroita, ko je Ford zaprl vrata. Šli so za kruhom drugam, "ampak gospodu Ambrožiču ne bo treba iti, dokler bodo njegovi privrženci tako marljivo zanj kolektali."

Delavci, v Detroitu je jako prijetno za nas. Kar sem pridil te. Tu bo posebno fletno posebno sedaj, ko pričakujemo cirkus Robinson. Videli bomo še "zadnje dneve Pompeje" in 6. julija pride sam cirkus Barnum Bailey s svojimi mogočnimi živalmi. V bližnji bodočnosti bomo imeli tudi sveto birmo, gosposod Ambrožič bode s svetim duhom nasitil slovensko mladino, da se malo zredi, ker je bila dosedaj tako neizrečeno mršava. Polet svetega duha v Detroitu bo baje se nekaj veličastnejšega kakor Lindberghov v Pariz.

Ko prebiram seznam darov za cerkev, vidim, da so darila najrazličnejša. Saj mislim, da se nekateri čitatelji še lahko spominjajo, kako orodje duhovnik potrebuje za svoj rokus pokus. Za vračilo pa gospod Ambrožič enostavno zapiše: Bog vam poplačaj! Zakaj pa njemu ne plača? Bolj umestno bi bilo kakor pa da mora župnik beračiti okoli siromakov. Tak mlad in čil mladenček, pa ga ni sram prejemati milofarov od izgaranih slovenskih delavcev.

Ako bi Ford rekel na plačilni dan svojim delavcem: "Bog vam poplačaj!" bi kmalu ne imel nobenega delavca več. Pojdite pozinkusit enkrat k Fordovemu prodajalcu, ogledajte si eno izmed lepih kar, potem pa bodite tako nesramni in recite: "Bog vam poplačaj!" in vzemite karo. Kmalu boste videli, kako bog plačuje.

Opisati bom moral pravila za botre, kar bo potrebno zlasti vsled tega, ker je bilo naprošenih veliko ljudi, da bi šli vezat birmo. Ti so dobri katoličani, dasiravno so civilno poročeni, kajti pri kolekti vseeno pridejo prav. — Anton Samec.

Ruska letalka dosegla ženski rekord.

New York. — Ljuba Philips, rusko-ameriška aviatorica, je 24. junija dosegla ženski rekord v letalstvu, ko se je dvignila s Fokkerjevim tromotornim monoplanom v višino 11,000 čevljev na tujaknjem letališču Roosevelt Field. Seboj je imela osem pasazirjev in časnikarskega poročevalca.

Novi francoski parnik ima most za letala.

Pariz, 25. jun. — Novi francoski parnik "La France", ki je menda največji in najmodernejši prekoceanski parnik na svetu, ima tudi most, na katerem bodo lahko na morju pristajali in se dvigali v zrak eroplani. To je prvi parnik s to opremo.

Bikoborbe na Španskem

Bikoborbe, ki so danes specifična last španskega naroda, so bile znane že starim Grkom in Rimljanom. Kakor so imeli v drugih deželah viteške turnirje, tako so se vršile na Španskem bikoborbe. Bile so v prvem času privilegij viteškega stanu. Kot take jih najdemo že v 12. stoletju. Pod Filipom IV. je krvavo klanje doseglo tako stopnjo, da se mu je njegov naslednik Filip V. odločno uprl in igrere reformiral. Posihmal niso nastopali kot bikoborci plemenitaši, marveč mladi moške iz ljudstva. Bikoborba je postala obrt in življenjski poklic pogumnih toreadorjev.

Skoro vsako premožnejše mesto na Špankem ima svojo areno na posebnem trgu, Placi de Toros. Arena ima podobo amfiteatra. Največji trgi za bikoborbe so v Sevilli, Valenciji in v Madridu. Madridska arena ima prostora za 12 do 14 tisoč gledalcev.

Bikoborba je zelo dramatična in se razvija v hitrem tempu. Redkokdaj ostane bik več nego dvajset minut živ v areni. Lahke in težke telesne poškodbe, zlasti zlomljena rebra, so čisto navadna stvar pri teh krvavih igrah. Stevilno poginjajo pri bikoborbah tudi konji, vendar je bilo prejšnje čase v tem pogledu več žrtve nego danes, ko se uporabljajo v areni le stara klju-seta. Prej so gnali biku nasproti mlade iskrene konje z zavazanimi očmi. Žival ni ne videla, ne slutila, kdaj jo bo razkačeni bik popadel in nabodel na roge ter ji razparal trebuh.

V srednji in južni Španiji ter v Barceloni se vrše corridas de toros, tako imenujejo Španci to vrsto zabave, vsako leto od Velike noči do novembra. Predstave so vsako nedeljo in vsak praznik, večinoma popoldne od 4. do 6. ali pa od 5. do 7. Poleg pravih bikoborb pa poznajo Španci še neke druge, manj krvave prireditve, novilade, pri katerih nastopajo deloma neizvežani bikoborci, noviljeri. Bore se z nedoraslimi biki. V severni Španiji in v Kataloniji so krvave igre že bolj redke. Produkcije se ne vrše redno, ampak le ob posebnih prilikah.

Cirkusov in trgov, kjer se vrše krvave igre, so našli v Španiji okrog 200; poleg tega se pa vrše bikoborbe ponekod kar na odprtih prostorih. Cirkus, v katerem se merita žival in človek, je okrogel. Borisce (redondel) loči od gledalcev poldrugi meter visoka ograja. Sedeži se dvigajo v obliki galerije. Spodaj, na dnu, sede manj imoviti sloji, v višjih vrstah pa bogataši. Naval na vatopnice je posebno pri večjih bikoborbah, kjer nastopajo borilci s trofejami, zelo velik.

Živali za krvave scene prihajajo večinoma iz Andaluzije. Posebna razplodišča skrbje, da se pasma ohrani pri čisti krvi in da se ne pomeša s križanjem. Bik, namenjen za areno, ne sme biti preko pet let star ter ima navadno ceno 1,000 do 1,500 beset. Najprej ga dobro nakrmijo in napasejo, potem ga vprežejo med dva vola in s travkovi ozalžanega ga vodijo na kraj bikoborbe. Tako je bilo zlasti v starejših časih, ko so bile razmere povsem patrijarhalne. Danes skrbje za prevoz bikov tudi železnica, ki prevažajo živali v železnih kletkah.

Preden se bikoborba začne, zapro bika v temnico, imenovano torilo, ki stoji poleg vsake arene. Bik se v temi razvname in plane razdražen v cirkus.

Tudi bikoborci so navadno doma iz Andaluzije ter izhajajo ponajveč iz preprostega ljudstva. Kot poseben znak svojeje glavnice jih krasi čop las ob sencih. Kolikšaj spreten bikoborec zasluži vsaj 15,000 peset na leto. Priljubljeni prvaki in izvoljenci, espade, pa zaslužijo čisto tudi 10kratno vsoto. Znaní Rafael Guerra, imenovan Guerrita, iz Kordove je samo v eni sezoni ugonobil 225 bikov, zaslužil ogromen denar, postal milijonar in umrl kot velik gosposod. Tipičen primer, kako lahko obogati torero, nudi slučaj Antona Fuentesu. Mož si je nakopičil ogromno premož-

nje. Najslavnejši bikoborec našega časa so: Sevillec Bombita, Vincente Pastor in Gallito. Glasoviti Machaquito je našel leta 1911 smrt v areni.

Bikoborbo vodi vedno zastopnik upravnih ali lokalne oblasti. Znamenje za začetek predstave je z robcem. Navadno udarijo pavke in zadonijo trobente. V cirkus prikorakajo mestni slugi v starošpanski noši. Posebno pozornost vzbujajo vedno prihod borilcev, tako zbrane kvadrilje, katero sprejme godba s kakim bojnim maršem. Na čelu kvadrilje gredo espade ali matadorji, za njimi stopajo priborniki, ki morajo vskočiti, če se pokaže potreba. Slede jim baderili in pikadorji na konjih. Sluge z vprgo skrbje za čiščenje arene. Mrtva žival se naloži na nekakšno brano in se potegne iz cirkusa.

Kvadrilja se pokloni pri vstopu v areno voditelju bikoborbe, ki vrže matadorjem ključ od temnice, kjer čaka zaprti bik. Nalašč zato določeni torinero odpre vrata in bik plane v areno.

Predstava ima tri dele. Najprej izzivajo bika pikadorji, ki ga vabijo k napadu. Pri tem se mu spretno umikajo. Naloga pikadorjev je zasadiiti živali v tilnik čimveč pikov. Pikadorji jasejo na konjih, a ne na čvrstih in iskrih živalih, marveč na mršavih, izžetih kljušetih, katere biki razmesarijo že v prvem naskoku. Če se konj zgrudi, priskočijo na pomoč kapeadorji z rdečim plaščem in skušajo bika izmamiti drugam, da se pikador lahko postavi zopet na noge. Mrtvo kljuse se odstrani, krvave madeže pa posujejo s peskom.

Ko so pikadorji bika dovolj razdražili, se prične drugi del predstave. Nastopijo baderiljeri, noseči v rokah baderile, katere zasajajo biku v tilnik. Umikajo se napadajoči živali s skoki in stran. Baderile so kakih tri četrta metra dolge osti z zastavicami na koncu. Zabada-nje baderil se vrši na več načinov; najopasnejše je od strani in od spredaj. Ta način je najriskantnejši, saj je jasno, da tvega baderiljer pri njem svoje življenje. Če se bik napadom upira, bodisi da je utrujen, bodisi ker se mu je polenila kri, poprimajo baderiljerji s smolo namazane goreče baderile, katere zasajajo žrtvi v tilnik. Ogenj, razvpame in razdraži bika do skrajnosti in če postane žival preveč agresivna, jo zopet omamijo z rdečim suknom.

Slednjič da vodja bikoborbe znak za tretji in poslednji čin. Espada nastopi z mečem v desnici in škrlatnim plaščem v levi. Prikloni se pred prezidentovo ložo, se postavi pred žival in jo naskoči. Včasih celo poklekne pred bika, češ, pogled, kako hladno kri imam! Sedaj gre samo še za smrtni sunek, za estokado. Tega mu zada espada na ta način, da teče biku nasproti in porine meč skozi tilik v prsi. Udarec pa le redkokdaj pogodi žival do smrti.

Se opasnejši način usmrčenja je recibiendo. Tu nastavi bikoborec svoj meč, da se žival zabode vanj z vso besnostjo. Če se napad posreči, pristopi še puntljer, ki zabode bika z milostnim suknom. Predstave je konec, mrtvega bika nalože na vozilo in ga odpeljejo iz arene.

Bikoborba zahteva od gledalca močnih živcev. Najprejresljivejši prizori pa so tisti, ko padajo izgarani konji. Poskusi, da bi se bikoborbe na Španskem odpravile, so se izjalovili. Sicer je treba priznati, da vsi Španci niso prijatelji teh krvavih iger, a ljudstvo, množica, ima s predstavi svoje veselje in sledi produkciji z napetostjo, pobožnostjo in vdanostjo.

Nekoliko manj krvave kakor na Španskem so bikoborbe na Portugalskem. Tam nastopi v areni pikador, v staroportugalski dvorni obleki na paradnem konju. Zastopnik oblasti mu podeli dovoljenje za začetek predstave. Trobente zadone in bik se zapodi v cirkus. Rogovi na glavi so mu oblečeni z usnjem in borilec se večkrat zavijti čez njegovo glavo na drugo stran. Njegovi pomagači pa med tem krotijo bika in ga drže za roge. Preden se igra zaključi, suno

ŽARKOMET

Tri tanke olja . . .

Zdaj je znano zakaj je Rockefeller tako krščansko usmiljen glede zdravja Kitajcev, Turkov, Indijcev, južnih Afričanov, Kataloncev, Baškov, Bavarcev, Poljakov itd. Lani je potrošil devet milijonov dolarjev za bolnišnice v raznih krajih sveta.

Rockefeller računa takole: Devet milijonov dolarjev ohrani milijon ljudi pri življenju. Milijon ljudi kupi najmanj deset milijonov dolarjev vrednosti olja in gorilina v letu. Denar se vrne nazaj z dobičkom — in prihodnje leto bomo dali še več za bolnišnice in zdravila, pa dobimo še več milijonov nazaj . . .

Najnovejša iz Jugoslavije.

Vojne z Albanijo ne bo. Vzroka sta dva. Prvi je, ker Albanija ni vrstnik Jugoslavije, drugi pa, ker madama Francija ne dovoli.

Odgovor Rudolfu Kreču.

Centena krtačarska kompanija! Ali vas veseli košček, ki ga je napisal Rudolf Kreč? To je vabljivo in pomembno za nas. Dokaz je, da se ne trudimo zastopni. Čitali so ga ljudje različnega mnenja in hinavci. To, kar piše R. Kreč, je dokaz, da je našel nekaj resničnega, ampak njemu se ne dopade. Najbrž se tiče njega ali pa njegove hinavske politike. Ne dopade mu se — kljub temu, je reden čitatelj "šare", ker ve za vsa imena, česar jaz ne vem. Želim še več uspeha. Pozdrav. — Krtačar iz Acoste, Pa.

Halo ti iz West Newtona, Pa., ki vidiš slamo v Žarkometu! Pa ti ustanovi svojo kompanijo, ki bo ozdravila "krokodilove želodece". Do danes še ni bilo nič hudega. Nisem še opazila, da bi bil kdo izmed krtačarjev napadel naš jezik. Res je škoda razburjati se zaradi krtačarije. Razburjanje včasih človeku škoduje, da se mu začne glava svetiti na vrhu. — Kanala iz Iowe.

Židovski izvor.

Katoliški delavec: Socialist pa že ne bom!

Zavedni delavec: Zakaj ne?

Katoliški delavec: Zato ne, ker je socializem židovskega izvora.

Zavedni delavec: Kdo ti je to povedal?

Katoliški delavec: Naš gospod župnik, ki vse ve.

Zavedni delavec: Odkod pa to ve?

Katoliški delavec: Iz svetega pisma.

Zavedni delavec: Ali ti ni še povedal, da je katolicizem židovskega izvora? Jehova je bil judovski bog in Krist je bil žid!

Katoliški delavec: Ne. Odkod bi pa to vedel?

Zavedni delavec: Iz svetega pisma!

Business v Minnesoti.

Odkar je bil pogrebnik v Gilbertu, je dobila tajnica društva njegove jednote žulje na nogah. Zelo je pridna na delu za dolarčke, ki so tako lepi . . . Ronaj, ronaj, sestra! — Gilbertski pastir.

Še Solčna roža gre v kompanijo.

Centeni Žarkomet! Vidim, da krtačarska kompanija še ne pojde tako hitro rakom žvižkat kot ji nekateri tako arčno želijo. Da pa bo še večja in močnejša, sem pripravljena pridružiti se še jaz pod pogojem, če mi dovolite vstop brez pristopnine. Da pa ne boste ugibali in strahu božjem, kaj da sem, se brž požurim in povem sama. Nimam špic ne bodic, sem le lepo razcvetljena — Solčna roža iz Kansasa.

Letela novica.

Chamberlin in Levin ne pojdeteta v Rim, ker nočeta iti dvakrat na lim . . .

K. T. B.

espada bika z lesenim mečem, ki simulira smrtni udarec. Žival vprežejo nato med vole in jo ob zvonjenju zvonov in klicanju množice odpeljejo iz cirkusa.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Charles Dickens:
Sedem ubogih popotnikov

(Dolga.)

Vsa ta naročila so bila izpolnjena v najtočnejšem redu. Svoje živje dni še nisem videl tako krasno spečenega in obilnega purana, nikdar mi ni prazna govedina še tako prijetno dišala in še nikoli prej nisem tako visoko cenil omake in sokov. In moji popotniki so upravičeno z največjo radostjo segli po vseh dobrotah, ki so bile stavljene pred nje. Moje srce se je topilo od veselja, ko sem videl, kako so njih od vtraj in mraza ustrojeni obrazi postali naenkrat blaženi in zali ob živketanju krožnikov, nožev in vilic skupno s prasketanjem ognja v kaminu. Njih popotne kučme in klobuki ter zavoji so viseli po stenah in par svečnjev z dvema pristavljenima palicama je stalo v kotu, toda vse to je bilo pozabljeno v srečnem razkošju notranjosti.

Ko je bila večerja končana, je bil postavljen sredi mize moj rujav vrč. Nazadnje pa je Ben razpovel veliko mizo in jo postavil v kraj, za mizo smo posedli okoli ognjišča, jaz v sredi in o-

stali mirni zadovoljni, kakor pri mizi. Streljčki, dečki in celo ženske so odšli in za njimi smo na lahko zaprli vrata.

Zdaj je bil pravi čas na razgovor pri kaminu. Z grebačo sem trikrat potapljaj po ognju, da se je roj isker veselo dvignil v zrak in se plesoč izgubil v dimniku. Ob njih iskrenju, ki je zatemnelo celo svetliko, sem zopet napolnil kozarec in moji popotniki so trčili k božični zdravici. Bili so moji prijatelji ti ubogi popotniki, blaženi kakor bi s pastirji poslušali petje angeljev: "Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!"

Bil je čarobni čas za pripovedovanje pravljice in dogodkov. "Vse naše življenje, popotniki," sem dejal, "je več ali navadno manj duhovita pripovedka; toda čitali jo bomo pri svetlejši luči takrat, ko nas več ne bo in bo naša pripovedka končana. Nocoj se mi zdi, kakor da bi bil razdeljen med dejstvo in med

pravilico in res ne vem, čemu se mi nocojšnji večer zdi bolj podoben."

Vsi so pritrdili. Malo sem jim imel povedati, toda moral sem, ker sem bil sam sprožil misel. In ko sem nekoliko časa gledal v vrtnice isker, ognja in dima v kaminu in ko sem ga potegnil še kozarec iz mojega lepega rjavega vrča, se mi je zazdelo v toliki resničnosti, da bi skoraj lahko prisegel, da sem videl izklesani kip gospoda Richarda Wattsa, toda manj arditnega kot navadno, nato pa začel s pripovedovanjem.

II. POGLAVJE.

Povest o Richardu Doubledicku.

Leta en tisoč sedem sto devetdeset in devetega je neki moj sorodnik peš pritaval v ta trg, Chatham. Imenujem ga trg. Bil je ubog popotnik brez fiksa v žepu. Sedel je kraj ognja prav v tej sobi in je spal tu eno noč v postelji, v kateri bo nocoj ležal eden izmed vas.

Moj sorodnik je prišel doli v Chatham zato, da bi se vpisal h konjenišemu polku, če bi ga polk hotel; če bi ga ne hoteli pa da bi sprejemal plačo po šilingu od kateregakoli korporala ali narednika, ki bi mu staval šopek travok za klobuk. Njegov pravi namen pa je bil, da bi ga ustrelili. Mislil si je, da lahko tudi jaha smrti na proti

z ravno tolikim uspehom kot če bi hodil.

Kričansko ime mojega sorodnika je bilo Richard, bolje pa je bil poznan pod imenom Dick. Ali na cesti je zavrgel to ime in se je nazval za Doubledicka. Pri naboru pa so ga sprejeli za Richarda Doubledicka. Star je bil dvaindvajset let, visok pet čevljev in deset palcev, po rodu pa iz Exmoutha, kjer se je nahajal samo v prav rani mladosti. V Chathamu pa ni bilo konjenice, ko je taval preko mesta po prašni cesti s samo polovico enega čevlja na nogi; zato pa se je, vpisal kar k pešcem in se je zelo veselil, ker se mu je posrečilo napiti se in tako pozabiti na vse na svetu.

Vedeti pa morate tudi, da je ta moj sorodnik zašel na napačno pota in podivjal. Njegovo srce je bilo sicer na pravem mestu, ampak zapeteno je bilo. Bil se je zaročil z dobro in lepo deklico, katero je ljubil bolj kot bi bila ona — ali celo on sam — verjela. Toda ob nesrečni uri je povzročil, da mu je resno dejala: "Richard, nikoli se ne bom poročila s kom drugim. Radi tebe bom ostala sama, toda ustnice Mary Marshall — njeno ime je bilo Mary Marshall — ne bodo nikoli več zginile le besedice tebi. Pojdi, Richard. Bog ti odpusti!" To ga je končalo in to ga je tudi zavedlo sem doli v Chatham. Radi tega je postal prostak Richard Doubledick, kateri je bil namenjen, da ga morajo ustreliti.

Ni ga bilo bolj pokvarjenega in nebrzdanega vojaka v chathamskih barakah kakor je bil prostak Richard Doubledick leta in tisoč sedemsto devetdeset in devetega. Bratil se je s faloti drugih regimentov, malokdaj je bil trezen, kakor bi se bilo spodobilo in brez prestanka je bil kaznovan. Kmalu so po vseh barakah vedeli, da bo prostak Richard Doubledick bil čan.

Stotnik pri kompaniji Richarda Doubledicka je bil mlad častnik kakih pet let starejši od njega. V njegovih očeh je bil izraz, ki je znamenito učinkoval na prostaka Richarda Doubledicka. Imel je jasne, prijazne temne oči — kakoršnim običajno pravijo smeječe se oči in ko so resne so bolj odločne kakor stroge — toda te oči so bile edine, še na svetu, katerim se Richard Doubledick ni mogel zoperstavljati. Brezstiden po poročilo o kazni, zaničujoč vse druge in vsakogar, je postal nenadoma pohleven in sram ga je bilo, če je izvedel, da so te oči le za trenutek zle nanj. Stotnika Tauntona še pozdraviti ni mogel na cesti, kakor je to storil kateremu drugemu častniku. Bil je ves zbezan in zmešan že samo radi tega, ko je pomislil, da bi stotnik morda pogledal nanj. Čestokrat bi se bil celo rajši obrnil in napravil dolg ovinek, kakor pa da bi srečal na poti tega častnika s prijaznimi, temnimi in jasnimi očmi.

(Dolga prihodnjik.)

Krčmarska filozofija. V neki gostilnici na italijanski rivierji je nabil krčmar na vrata sledeče oznanilo za goste: "Ne pozabite, da so štiri čaše vina štirje litri pijače. Od dveh litrov je človek pijan. Pijanost izziva preprič, iz preprič se rodi pretep, pretep te privede na sodišče, z zatožne klopi pa moraš v ječo. Za to stopi miren v gostilno, pij zmerno, pošteno plačaj in vrni se dobre volje domov, posebno pa ne razgrajaj nikoli!"

Dve darili za nove naročnike

Kdor se potrdi v sedanjih kampanji in dobi osem polletnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveto" in pošlje celo vsoto upravnistva, dobi krasno samonapojno pisalno pero

in avtomatični svinčnik z lepim zlatim znakom S. N. P. J.

Agitirajte za "Prosveto"!

Najplivnejši Francos na Francoskem je danes predsednik Dal Diaz, dobro poznan v francoski trgovski zbornici.

Ta človeški "dynamo" ima za seboj že štirideset let službe pri Compagnie Generale Transatlantique, po domače poznana Francoska linija. Mr. Dal Diaz, poleg tega, da je predsednik direktorija Francoske linije, je vsekakor tudi predsednik ali pa član direktorjev Banque d'Algérie, Banque Transatlantique, Compagnie Financière Transatlantique, velike St. Nazaire — Penhoet pristanišča, Compagnie de Navigation Mixte, Compagnie Fraissinet, French Shipowners, Establishment Maritime de Caronte, Union Commerciale de Bordeaux-Bassens, Maritime Traffic Society of Marseilles, Franco-Roumanian Air Navigation Company, Compagnie des Docks et Entrepôts de Marseille, la Manutention Marocaine, l'Entreprie Maritime et Commerciale, les Consignataires Reunis, Compagnie Radio-Maritime, (insurance) Compagnie Seine et Rhone, les Consommateurs de Petrole, French Consortium za importiranje ameriškega premoga in od Industrial Application of Combustibles, ter Société des Voyages et Hôtels Nord Africains.

To je brezdvomno dovolj dolga lista in poleg tega je ta človeški orjak ravnokar obhajal svojo 62letnico, ob kateri so ali bodo glavni odborniki obrnili aktivno vodstvo teh organizacij mlajšemu človeku in njega dali v počitek.

Njegova služba pri ti družbi se je pričela meseca oktobra 1888, ko se je on pridružil k glavnemu vodstvu uprave v glavnem uradu v Parizu, iz te navadne službe se je povzpela na glavno tajništvo v letu 1897 in koncem leta 1898 je postal splošni glavni tajnik cele družbe. Leta 1909 je postal direktor in v letu 1918 splošni vodja in končno dne 9. novembra 1920 je bil

poklican na prostor pokojnega Mr. Pellerin de Latouche, ki je bil do tedaj predsednik direktorjev te največje plovbene družbe v Franciji. — (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (May 31-1927) pomeni, da vam je naročnica potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljena, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljena v sled napačnega naslova, pošljite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta za \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člana \$5.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI KNJIGO
"AMERIŠKI SLOVENCI"

Kadar pošljete listu Prosveta, kakoršnakoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej po-vejte v planu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobče no celo vrsto raznih imen, drugih stvari, je pa to oglas, katerega se mora plačati, to velja za člana in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila če se koga išče, želite ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se isti priobči in da bodete zanj plačali. To pojasnilo dajem radi tega, ker je to sklep konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, naročniki in upravnistvo lista. Prosim, da to upoštevate in se potem ravnamo. — Filip Godina upravitelj.

Agitirajte za "Prosveto"!

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENCI — izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
- Slovensko-Angliška Slovnica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00
- Zakon Biogenije — tolmachi naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro, stane \$1.50
- Pater Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest iz življenja ameriških francikanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami, stane \$1.50
- Zajedalci — resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki, stane \$1.75
- Jimie Higgins — krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek, stane \$1.00
- Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo \$0.50
- "Hrbtenica" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo \$0.25
- "Informator" — knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člana — stane samo \$0.20

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

Ivan Sergijevič Turgenjev:

NESREČNICA

Poslovenil I. P.

(Dolga.)

— Nervozna je, zasepetal je gospod Ratč, in obrnil se je na peti, ter se udaril po stegnu; — pleksus solaris ima. O! ne glejte me tako, Peter Gavrilovič! Jaz sem se bavil tudi z anatomijo, ha-ha! Tudi znam ozdravljati... vse njene bolezni ozdravim! Tako zdravilo imam.

— A še vedno se šalite, Ivan Demjanč, je rekla ona nevoljna, medtem je pa Fustov opotekajoč in muzačoč se opazoval oba.

— Do zdaj ste vzeli pri meni že pet in osemdeset rubljev na posodo.

— Da... Torej bo... vsega skupaj sto deset rubljev. Vrnili vam jih bom na ep pot.

Fustov je gledal v drugo sobo in prinesel je bankovec za pet in dvajset rubljev, ter ga podal Viktorju. Ta ga je vzel, zazeval je jako široko, in ne da bi zakril usta, zamrmral: "zahvaljujem se", raztegnil se in vstal z divana.

Fuj... ali je dolgočasno, je zamrmral — kaj, ali gremo v Italijo?

Fustov je gledal za njim. Zdelo se mi je, da se je boril sam s seboj.

— O kakšni penziji ste govorili, Viktor Ivanč? Je va praprašal naposled.

Viktor se je ustavil na pragu in pokrnil kapo.

— Ali še ne veste? O penziji Suzane Ivanovne... Ona jo dobiva. Povedati vam hočem zanimivo anekdoto! A zdaj nimam časa, dragi moj! Prosim, ne pozabite starega. Koža njegova ni sicer debela, nemška, po vrhu je pa še v Rusiji ustrojen, a vendar se da vse storiti. Samo, da bi le Eleonore, moje mačehe, ne bilo poleg. Oče se je boji, ona bi pa rada vse za svoje obdržala. Pa saj ste sami diplomat! Z Bogom!

— Kako neumen in zanikrni je ta dečko! Je vzkliknil Fustov, ko je Viktor zaloputnil dur. Njegov obraz bil je rdeč, kakor ogenj, in on se je odvrčal od mene! Jaz ga nisem ničesar povpraševal, hitro sem odšel.

XII.

Ves dan sem premišljeval samo o Fustovu, Suzani in njenih sorodnikih, vse se mi je zdelo nejasno in podobno kakor rodbinski drami. Kolikor sem mogel aoditi, moj prijatelj ni bil ravnodušen proti Suzani. Kaj pa ona? Ali ga je ljubila? Zakaj je bila videti tako nesrečna? In sploh kako bitje je bila? Take misli so mi neprestano brodirale po glavi. Neko nejasno, pa silno čustvo je govorilo v meni, da o tej stvari ne smem povpraševati Fustova. To se je končalo s tem, da sem šel drugi dan k Ratču.

Hipoma me je obšla neka otožnost, ko sem stopil na majhno in temno predsobo. "Ona se še pokazala ne bo," mislil sem si. "In moral bom sedeti z odurnim veteranom in njegovo kuharico-ženo... A če tudi ona pride, kaj pa bo potem? Saj še govorila ne bo. Ali ni bila zadnjičrat jako neprijetna z menoj? Po kaj sem prišel?" Ko sem vse to premišljeval, me je tekel kozak napovedat in v sosedni sobi se je po dveh ali treh nejasnih: "Kdo je? Kdo? Praviš?" čulo drsanje šlap, in odprle so se duri in pokazal se je zmrišen in čmeren obraz Ivana Demjančiča. Gledal me je, in dolgo ni nič premenil svojega obraza... Videlo se je, da me gospod Ratč ni brzo spoznal, a na mah se je mu razjasnil obraz, očel-so mu se stisnile in iz odprtih ust se mu je izmuznil klic:

— A, dragi moj! Ali ste vi? Prosim vstopite!

Sel sem za njim tem bolj nerad, ker se mi je zdelo, da bi me ta na videz veseli in prijudni Ratč v srcu najrajši poslal k vragu. Pa kaj

sem hotel? Pripeljal me je v salon, in kaj! V salonu sedela je Suzana pri knjigi za vpisovanje stroškov in dohodkov. Pogledala me je s svojimi otožnimi očmi in grizla je nohte na levi roki... to je bila njena navada; jaz sem opazil, da imajo tako navado vsi nervozni ljudje. Razen nje ni bilo nikogar v sobi.

— Glejte, gospod, je izpregovoril gospod Ratč in se udaril po stegnu — pri kakem opravilu ste naju našli; račune delava. Moja soproga ni nič kaj izvedena v "aritmetiki", a jaz, priznati moram, varujem oči. Brez naočnikov še čitati ne morem; kaj se hoče. No, se pa mora potruditi mladež, ha-ha! Red tako zahteva. Sicer pa ne hitiva... če hitiš, se pa zmotiš, hitro se le bolhe love, ha-ha!

Suzana je zaprla knjigo in hotela oditi.

— Čakaj, no, čakaj, je rekel Ratč. — Kaj je mar kaj hudega, če nisi v toaleti. (Suzana bila je res oblečena v staro, skoraj otročje oblačilce s kratkimi rokavci.) Dragi gost nama ne bo zameril tega, le računajva za prošli teden: ... Dovolite, obrnil se je k meni, pri nas ni treba nikakih ceremonij.

— Le delajte, radi mene se ne dajte motiti.

— E, saj je vam samemu znano: pokojni vladar Aleksander Mihajlovič je imel navado reči: "Ves čas za delo, a za počitek samo eno minuto!" Mi pa delu posvetimo samo eno minuto... ha-ha! Kaj pa teh trideset rubljev in pet in trideset koječ? pristavil je polglasno, obrnivši meni hrbet.

— Viktor jih je vzel pri Eleonori Karpovni, rekel je, da ste vi ukazali, odgovorila je tudi polglasno Suzana.

— Da sem jaz ukazal... ukazal... ukazal, godrnjal je Ivan Demjanč. — Saj nisem daleč. Bi me pa bili vprašali. In teh sedemnajst rubljev, kam so prešli?

— Izplačali smo jih prodajalcu pohištva.

— Da prodajalcu pohištva. Zakaj pa?

— Na račun.

— Na račun. Pokaži no! — Iztrgal je Suzani knjigo, nataknil na nos naočnike v srebrnem okvirju, in šel je s prstom po vrstah. — Prodajalcu pohištva... prodajalcu pohištva. Vi denar kar proč mečete! Zapravljate prav... kakor Hrvatje!... Na račun. A pustimo to zdaj, rekel je glasno in zopet obrnil se k meni. — S takimi rečmi se lahko bavimo drugič. Suzana Ivanovna, odnesite vse to knjigovodstvo na svoje mesto, in razveselite ušesa našega prijaznega obiskovalca z vašim godbenim orodjem, to je zaigrajte na klavir.

Suzana se je obrnila proč.

Jaz bi bil jako srečen, sem pristavil hitro.

— kako rad bi slišal igrati Suzano Ivanovno. Pa za vse na svetu bi je ne maral nadlegovati.

— Kako nadlegovanje je to! No Suzana Ivanovna, eins, zwei, drei!

Suzana ni ničesar odgovorila, in odšla je.

XIII.

Jaz nisem pričakoval, da se vrne; pa prišla je hitro, še preoblekla se ni, in usedla se v kot, me je dvakrat prav pozorno pogledala. Ali je morda spoznala iz mojega obnašanja, da je v meni vzbudila neko neprosto voljno in nerazjasnivo spoštovanje do nje, katero je bilo večje nego radovednost, večje nego sočustvo, ali pa je ta dan bila samo bolj pri volji, šla je za klavir, položila je roko na tipalnice, in malo naglavi glav čez rame proti meni, vprašala me je: kaj naj zaigra. Jaz se nisem utegnil odgovoriti, ko je že vzela sekirice, raztegnila jih in zaigrala. Že od otroških let sem jako ljubil glasbo, pa takrat sem jo še slabo razumel, malo sem še poznal dela velikih umetnikov, in ko bi Ratč ne bil nevoljno zamrmral: "Aha! wieder dieser Beethoven! ne bil bi uganil, kaj si je izbrala Suzana.

(Dolga prihodnjik.)